

ĐẢNG BỘ TỈNH NINH BÌNH LÃNH ĐẠO PHÁT TRIỂN NGUỒN NHÂN LỰC NGÀNH DU LỊCH (2001-2016)

ThS VŨ THỊ MỸ HẠNH

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Du lịch là một trong những thế mạnh lớn, là ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh Ninh Bình. Một yếu tố rất quan trọng góp phần quyết định sự phát triển của kinh tế Ninh Bình nói chung và ngành du lịch nói riêng đó chính là nguồn nhân lực ngành du lịch. Sự phát triển nguồn nhân lực ngành du lịch đã góp phần không nhỏ trong việc từng bước đưa du lịch tỉnh Ninh Bình tiến gần đến mục tiêu trở thành trọng điểm du lịch của khu vực đồng bằng Sông Hồng.

1 Phát huy thế mạnh của địa phương, những năm gần đây, du lịch tỉnh Ninh Bình đã có sự phát triển mạnh mẽ. Đảng bộ tỉnh Ninh Bình luôn nhận thức đúng vai trò và tiềm năng của ngành du lịch nói chung và vai trò của nguồn nhân lực ngành du lịch nói riêng trong sự phát triển kinh tế-xã hội của tỉnh.

Bước vào giai đoạn phát triển mới, Đại hội Đảng bộ tỉnh Ninh Bình lần thứ XVIII (1-2001) khẳng định: phải “tạo bước phát triển mới về du lịch trong 5 năm tới, tập trung làm tốt việc xây dựng, và thực hiện quy hoạch các điểm du lịch”...¹. Nhận thức rõ tầm quan trọng đặc biệt của sự phát triển ngành du lịch, ngày 18-12-2001, Ban Thường vụ Tỉnh ủy ra Nghị quyết số 03-NQ/TU, về phát triển du lịch đến năm 2010. Nghị quyết số 03-NQ/TU nhấn mạnh một trong những nhiệm vụ, giải pháp lớn để phát triển kinh tế du lịch trong thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH là coi trọng vấn đề phát triển nguồn nhân lực: “chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng nâng cao chất lượng chuyên môn, nghiệp vụ của đội ngũ cán bộ, công nhân viên hoạt động trong lĩnh vực

du lịch”². Năm 2001, tỉnh cũng quyết định thành lập Trung tâm Xúc tiến đầu tư phát triển du lịch Ninh Bình. Trung tâm có vai trò tổ chức các dịch vụ thông tin tuyên truyền, tiếp thị, quảng cáo, tổ chức đào tạo nghiệp vụ, tư vấn đầu tư du lịch... tại địa phương.

Đến Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XIX (12-2005), Đảng bộ Ninh Bình tiếp tục đề ra các nhiệm vụ, giải pháp cần tập trung trong giai đoạn 2005-2010, trong đó “coi kinh tế du lịch là ngành kinh tế mũi nhọn, xây dựng và hoàn thiện chính sách khuyến khích các thành phần kinh tế đầu tư phát triển du lịch”...³, từ đó chú trọng đầu tư vào phát triển nguồn nhân lực đạt chất lượng góp phần đưa ngành du lịch tỉnh Ninh Bình phát triển theo hướng bền vững trong những năm tiếp theo.

Ngày 13-7-2009, Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh ra Nghị quyết số 15/NQ-TU về phát triển du lịch đến năm 2020, định hướng đến năm 2030. Nghị quyết số 15/NQ-TU đã đưa ra hệ thống giải pháp đồng bộ, toàn diện với tinh thần đổi mới mạnh mẽ. Một trong những giải pháp quan trọng đó là: “Chuẩn hóa và nâng cao chất lượng nguồn

nhân lực phục vụ du lịch”, với một số yêu cầu cụ thể: “Tiến hành điều tra, thống kê, phân tích lao động trong ngành du lịch để xác định nhu cầu đào tạo, chú trọng nguồn nhân lực trực tiếp nhằm chuyên đổi mạnh mẽ lao động từ nông nghiệp, nông thôn sang lĩnh vực du lịch. Căn cứ vào tiêu chuẩn, định mức lao động của ngành du lịch xây dựng kế hoạch và lộ trình đào tạo nguồn nhân lực cho ngành du lịch giai đoạn 2010-2015, dự báo nhu cầu nguồn nhân lực giai đoạn 2016-2020; Chú trọng việc đào tạo ngoại ngữ, trước hết là tiếng Anh cho cán bộ quản lý, doanh nghiệp và những người dân làm du lịch..., làm tốt công tác liên kết trong đào tạo...; Khuyến khích các doanh nghiệp phối hợp với các cơ quan chuyên môn của Ủy ban nhân dân tỉnh trong đào tạo nguồn nhân lực. Khai thác các nguồn hỗ trợ đào tạo cho du lịch, đặc biệt những nguồn hỗ trợ quốc tế từ các dự án của nước ngoài”⁴.

Ngay sau khi Nghị quyết số 15/NQ-TU được ban hành, UBND tỉnh đã ban hành Kế hoạch số 07/KH-UBND, ngày 17-7-2009, để triển khai thực hiện. Nội dung Nghị quyết 15/NQ-TU được quán triệt, triển khai sâu rộng, nhanh chóng đi vào thực tiễn, tạo sự chuyển biến rõ nét trong nhận thức và hành động của các cấp ủy đảng, cán bộ, đảng viên, nhân dân và các doanh nghiệp toàn tỉnh.

Tại Đại hội Đảng bộ tỉnh Ninh Bình lần thứ XX (11-2010), Đảng bộ tỉnh tiếp tục nhấn mạnh phương hướng nâng cao chất lượng nguồn nhân

lực ngành du lịch, đó là: “đặc biệt chú ý công tác đào tạo đội ngũ những người làm du lịch theo hướng chuyên nghiệp”⁵. Hướng phát triển trên cơ sở “chú trọng đào tạo bồi dưỡng nâng cao chất lượng nguồn nhân lực”⁶, coi đó là một trong những giải pháp chủ yếu để phát triển kinh tế du lịch Ninh Bình trong thời gian tới tiếp tục được đề ra tại Đại hội Đảng bộ tỉnh Ninh Bình lần thứ XXI (9-2015).

Du lịch là một trong những thế mạnh lớn và là ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh Ninh Bình. Một yếu tố rất quan trọng góp phần quyết định sự phát triển của kinh tế Ninh Bình nói chung và ngành du lịch nói riêng đó chính là nguồn nhân lực ngành du lịch. Đảng bộ tỉnh Ninh Bình đã lãnh đạo phát triển nguồn nhân lực ngành du lịch, đặc biệt từ 2001-2016 đạt những thành tựu quan trọng cả về quy mô và số lượng.

2 Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ tỉnh

Ninh Bình, nguồn nhân lực ngành du lịch tỉnh Ninh Bình những năm 2001-2016 có sự tăng trưởng cả về số lượng và chất lượng.

Về số lượng và cơ cấu lao động: Năm 2001, tổng số lao động hoạt động trong lĩnh vực du lịch của tỉnh Ninh Bình là 3.754 người, năm 2005 là 5.750 người. Đến năm 2010, tổng số lao động trong ngành du lịch là 8.550 người, năm 2012 là 12.200 người⁷. Tính đến hết năm 2016, tổng số lao động trong ngành du lịch là 16.850 người (gồm 4.150 lao động

trực tiếp và 12.700 lao động gián tiếp)⁸... Như vậy, so với năm 2001 thì nguồn nhân lực Ninh Bình đã có bước tăng trưởng đáng kể. Cơ cấu nguồn nhân lực du lịch chuyển biến theo chiều hướng tích cực, độ tuổi nhân lực được trẻ hóa.

Về trình độ chuyên môn: Theo thống kê của Sở Du lịch Ninh Bình, đến hết năm 2005, trình độ của lực lượng lao động trong ngành du lịch là: trình độ đại học và sau đại học là 35 người, cao đẳng và trung cấp là 239 người, công nhân

là 477 người, lao động phổ thông là 4.999 người. Đến hết năm 2016: trình độ đại học và sau đại học là 98 người, cao đẳng và trung cấp 9 người, sơ cấp 4, công nhân và lao động phổ thông là 16.739 người⁹. Số lao động có trình độ đại học và sau đại học năm 2016 đã tăng lên gần 3 lần so với năm 2005, số lao động trình độ cao đẳng và trung cấp giảm hẳn. Số lượng lao động ở trình độ công nhân và phổ thông còn khá cao. Điều này đặt ra yêu cầu cần phải tích cực đào tạo, bồi dưỡng nhằm nâng cao trình độ cho đối tượng này để nâng cao hiệu quả cho kinh tế du lịch trong thời gian tiếp theo.

Về đào tạo, bồi dưỡng: Thực hiện những giải pháp đã nêu trong Nghị quyết số 15/NQ-TU của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh, từ năm 2009 đến 2015, Trường Đại học Hoa Lư phối hợp với Trường Cao đẳng Du lịch Hà Nội tuyển sinh 3 khóa trung cấp du lịch các chuyên ngành: hướng dẫn viên du lịch, buồng, bàn, bar và lễ tân với hơn 500 sinh viên¹⁰, từng bước khắc phục tình trạng thiếu nhân lực tại các cơ sở lưu trú và các đơn vị kinh doanh du lịch.

Ngoài ra, từ năm 2009 đến 2015, ngành văn hóa, thể thao và du lịch tỉnh phối hợp với các đơn vị có liên quan tổ chức tập huấn, bồi dưỡng nghiệp vụ cho cán bộ, nhân viên ngành du lịch: tổ chức 4 khóa đào tạo quản lý cơ sở lưu trú du lịch cho gần 400 học viên là giám đốc, quản lý, trưởng các bộ phận của các cơ sở lưu trú du lịch; 1 lớp bồi dưỡng kiến thức về quảng bá du lịch, 2 lớp kiến thức về du lịch bền vững cho cán bộ, nhân viên Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, phòng văn hóa, thông tin các huyện, thành phố, các đơn vị kinh doanh du lịch trên địa bàn tỉnh; 4 lớp tập huấn bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ trong doanh nghiệp và bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ đối với các sản phẩm đặc sản cho hơn 200 học viên thuộc các doanh nghiệp, cán bộ cơ quan nhà

nước, các hiệp hội, người sản xuất, kinh doanh đặc sản, sản phẩm phục vụ du lịch Ninh Bình¹¹.

Năm 2016, Sở Du lịch tỉnh Ninh Bình được thành lập theo Nghị quyết Hội nghị Ban Thường vụ Tỉnh ủy (6-6-2016) và Nghị quyết số 14/NQ-HĐND, ngày 16-6-2016 của HĐND tỉnh, trên cơ sở tách chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, tổ chức bộ máy quản lý nhà nước từ Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Ninh Bình. Cũng trong năm 2016, Sở Du lịch Ninh Bình đã phối hợp với Ban Quản lý dự án EU (Tổng cục Du lịch) tổ chức 9 khóa tập huấn, đào tạo, bồi dưỡng 330 học viên: Nâng cao kiến thức về du lịch có trách nhiệm cho cán bộ, quản lý các khu, điểm du lịch, đối với làng nghề thủ công, cán bộ, nhân viên Trung tâm Hỗ trợ khách du lịch. Ngoài ra, ngành Du lịch cũng thường xuyên tổ chức các hội thi nghề như: thi đầu bếp, thi lễ tân, thi hướng dẫn viên du lịch... qua đó góp phần nâng cao trình độ tay nghề cho đội ngũ đầu bếp, lễ tân và đội ngũ hướng dẫn viên du lịch¹².

Công tác đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực ngành du lịch được tăng cường kể cả về quy mô, chất lượng và năng lực đào tạo. Loại hình đào tạo đa dạng như: chính quy, tại chức, ngắn hạn, dài hạn... Các cơ sở đào tạo đã có cơ sở vật chất kỹ thuật hiện đại, đội ngũ giáo viên được đào tạo bài bản, chương trình giáo trình được chuẩn hóa, tiếp cận dần với tiêu chuẩn của các nước có ngành du lịch phát triển. Công tác quản lý nhà nước đối với phát triển nguồn nhân lực ngành du lịch được củng cố. Tổ chức bộ máy quản lý nhà nước đối với phát triển nguồn nhân lực ngành du lịch được kiện toàn. Các văn bản quy phạm pháp luật về quản lý nguồn nhân lực, giáo dục và đào tạo, đào tạo nghề ngành du lịch được cụ thể hóa.

Tuy nhiên, quá trình phát triển nguồn nhân lực ngành du lịch ở Ninh Bình vẫn còn một

số hạn chế: Số lượng lao động trong các lĩnh vực kinh doanh du lịch không ổn định. Một số hướng dẫn viên, thuyết minh viên tại những khu du lịch còn thiếu tính chuyên nghiệp. Chất lượng đào tạo nguồn nhân lực, dù đã có rất nhiều cố gắng nhưng vẫn còn một khoảng cách khá xa giữa những kiến thức do các cơ sở đào tạo du lịch trang bị cho người học với đòi hỏi của công việc tại các doanh nghiệp kinh doanh du lịch. Hiệu quả của các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch cho đội ngũ lao động trực tiếp còn khá khiêm tốn, do nhận thức của người lao động về sự phát triển du lịch bền vững còn hạn chế...

Vì vậy, để phát triển nguồn nhân lực du lịch tỉnh Ninh Bình bền vững và hiệu quả, cần phải xây dựng chiến lược phát triển nguồn nhân lực ngành du lịch Ninh Bình dựa trên chiến lược tổng thể phát triển du lịch Việt Nam và những điều kiện cụ thể của địa phương.

Từ thực tiễn lãnh đạo phát triển nguồn nhân lực ngành du lịch của tỉnh Ninh Bình có thể rút ra một số kinh nghiệm sau: *Một là*, Đảng bộ tỉnh Ninh Bình vận dụng sáng tạo đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước về phát triển nguồn nhân lực du lịch phù hợp với tình hình, đặc điểm và nhu cầu thực tế của địa phương. *Hai là*, có sự phối hợp chặt chẽ giữa sự lãnh đạo Đảng bộ với vai trò quản lý nhà nước của cơ quan chủ quản ngành du lịch trong việc đề ra những chính sách thu hút nguồn nhân lực du lịch, nhất là đối tượng có trình độ cao đã được đào tạo tại các trường đại học có uy tín ở trong nước hoặc nước ngoài. Bên cạnh đó, có chính sách để tuyển dụng những chuyên gia giỏi trong các lĩnh vực đào tạo, hoạch định chính sách, nghiên cứu và phát triển ngành du lịch. *Ba là*, luôn quán triệt quan điểm coi "con người" (nguồn nhân lực) là yếu tố quan trọng đặc biệt đối với sự phát triển bền vững của ngành du lịch của tỉnh. Công tác đào tạo, bồi dưỡng nguồn

nhân lực luôn phải hướng tới việc nâng cao nhận thức cho mọi đối tượng học viên về kỹ năng quản lý, kỹ năng giao tiếp, kỹ năng hoạt động du lịch... nhằm hướng tới sự chuyên nghiệp. *Bốn là*, Đảng bộ luôn quan tâm tăng cường cơ sở vật chất cho các đơn vị đào tạo du lịch; khuyến khích các doanh nghiệp kinh doanh du lịch và khu vực tư nhân tham gia đào tạo du lịch theo hướng hình thành cơ sở đào tạo trong doanh nghiệp và thành lập các cơ sở đào tạo tư nhân...

1. Đảng bộ tỉnh Ninh Bình: Báo cáo chính trị trình Đại hội Đảng bộ lần thứ XVIII, 2001, tr. 17

2. Nghị quyết số 03-NQ/TU, ngày 18-12-2001, của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về phát triển du lịch đến năm 2010, tr. 5

3. Tỉnh ủy Ninh Bình: Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Ninh Bình lần thứ XIX, 2006, tr. 62

4. Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Ninh Bình: Nghị quyết số 15-NQ-TU, ngày 13-7-2009, về phát triển du lịch đến năm 2020, định hướng đến năm 2030, tr. 8-9

5. Tỉnh ủy Ninh Bình: Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Ninh Bình lần thứ XX, 2011, tr. 79

6. Đảng bộ tỉnh Ninh Bình Báo cáo chính trị trình Đại hội Đảng bộ lần thứ XXI, 2015, tr. 23

7, 8, 9. Số liệu của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Ninh Bình

10, 11, 12. Xem Tỉnh ủy Ninh Bình. Báo cáo sơ kết tình hình thực hiện Nghị quyết số 15-NQ/TU, ngày 13-7-2009, của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh, về phát triển du lịch đến năm 2020, định hướng đến năm 2030